

1. A gyermek cselekvőképessége

A gyermekek Horvátországban általános jogképességgel (jogaik és kötelezettségeik lehetnek) és perbeli jogképességgel rendelkeznek (alperesként és felperesként részt vehetnek az eljárásban). A gyermekek cselekvőképessé válhatnak (főszabályként a 18. életévük betöltésekor a szerződés-kötés és a joghatás létrehozásának képességét megszerelve), a 18. életévük betöltése előtt pedig kizárólag akkor, ha házasságot kötnek, szülővé válnak – nagykorúságot szereznek (16. életév) – vagy munkaviszonyt létesítenek (15. életév).

2. A gyermekekhez igazított eljárásokhoz való hozzáférés

A gyermekek részvételével folyó büntetőeljárásba bevont releváns érintettek a következők:

a gyermekvédelmi ombudsman;

a belügyminisztérium állományába tartozó szakosodott rendőrök, akik a gyermek áldozat és elkövető megfelelő kezelésével kapcsolatos képzésen vettek részt;

a fiatalkorúak bírósága a gyermekeket érintő büntetőeljárásban;

a fiatalkorúak ügyeivel foglalkozó bírák, akik a fiatalkorúak bíróságán működő szakosodott bírák;

az államügyészi hivatalban eljáró, fiatalkorúakra szakosodott államügyész;

a gyermekeket érintő eljárásra szakosodott ügyvédek, akiket szükség esetén a fiatalkorúak ügyeivel foglalkozó bírák jelölnék ki (általában védőügyvédként) a horvát ügyvédi kamara jegyzékéből ;

szociális munkások, akiknek kiterjedt szerepük van a gyermekeket érintő büntetőeljárásban;

a gyermekekre szakosodott klinikák és kórházak;

számos szakosított nem kormányzati szerv, nem jogi szakértő segítő (a fiatalkorúak bíróságán és az államügyészi hivatalban), önkéntesek stb.

A gyermeknek vagy kiskorúnak (23 éves korig) az olyan ügyek tárgyában folyó bírósági eljárásban való részvételét, ahol a gyermek a bűncselekmény elkövetője, a fiatalkorúak bíróságára vonatkozó törvény szabályozza.

A polgári jogi ügyeket a rendes bíróságok bírálják el, és nincs olyan különös bíróság, amely kizárólag a gyermekeket érintő polgári jogi ügyeket bírálja el. A városi bíróságok bírálják el első fokon a tartással, a házasság fennállásával, érvénytelenítésével és felbontásával, az anyaság és apaság megállapításával vagy vitatásával, valamint a gyermek elhelyezésével és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyeket.

A szociális ellátásért felelős központok azzal a céllal működő állami szervek, hogy megvédjék és támogassák a gyermekeket, valamint e központok a bírósági döntéshozatalt is befolyásolhatják. A szociális ellátásért felelős központok a fél jogállásával rendelkeznek, és a bíróság kiegészítő szerveként vagy sui generis beavatkozóként is részt vehetnek az eljárásban. Mivel jelentős szerepet töltenek be a gyermeknek a bírósági eljárásban való védelmében, e központok számos lehetőséggel rendelkeznek a gyermek mindenek felett álló érdeke védelmének támogatására.

A gyermekvédelmi ombudsman olyan független hatóság, amely kizárólag a parlamentnek felelős, és amelyet kizárólag a gyermekek jogai és érdekei védelmének, ellenőrzésének és előmozdításának céljából hoztak létre. Nincs olyan különös bíróság vagy intézmény Horvátországban, amely a gyermekekkel /kiskorúakkal foglalkozik a közigazgatási bírósági eljárásokban. A közigazgatási bíróságok a közigazgatási jogviták, beleértve a gyermekeket/kiskorúakat érintő ügyeket is, elbírálására létrehozott általános hatáskörű bíróságok. Az általános hatáskörű kormányzati szervek mellett, amelyek általánosan felelősek a gyermekek jogainak védelméért (a szociális ügyekért, a fiatalokért felelős minisztérium, az egészségügyi minisztérium, a munkaügyekért és nyugdíjrendszerért felelős minisztérium, igazságügyi minisztérium), léteznek szakosított hatóságok is, mint például a gyermekvédelmi ombudsman.

3. Jogi és politikai intézkedések annak érdekében, hogy a gyermekeket érintő ügyeket indokolatlan késedelem nélkül bírálják el

A gyermekeket és kiskorúakat érintő esetleges büntetőeljárásokba bevont valamennyi illetékes hatóságnak sürgősséggel kell eljárnia az eljárás mielőbbi befejezése érdekében. A fiatalkorúak bíróságáról szóló törvény szerint az eljárás megindítására és a megfelelő bírósági határozatok elfogadására indokolatlan késedelem nélkül kerül sor a fiatalkorúakkal és fiatal felnőttekkel szemben indított, illetve a gyermekekkel szemben elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos büntetőeljárásokban.

Nevezetesen a fiatalkorú elkövetőkkel szembeni bírósági és az olyan előkészítő eljárásokban, mint a rendőrségi vagy ügyészi nyomozás, és ezen eljárások sürgős jelleggel bírnak. A fiatalkorúakkal szemben hozott szankciók késedelmes végrehajtását minimálisra csökkenti a bíróságok azon kötelezettsége, hogy ezen eljárásokat haladéktalanul meg kell indítaniuk, ha a határozat jogerőre emelkedett, és a végrehajtásnak nincs jogi akadálya.

Azok az eljárások, amelyekben a gyermek személyes jogairól kell határozni, sürgős jelleggel bírnak, és az első tárgyalást az eljárás megindításától számított 15 napon belül meg kell tartani. Az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó eljárásban és a végrehajtási eljárásban hozott azon határozatot, amely a szülői felügyelet gyakorlására és a gyermekkel való személyes kapcsolattartásra, valamint a gyermek átadására vonatkozik, az eljárás megindításának napjától számított 30 napon belül kell meghozni és kézbesíteni. A másodfokú bíróság a fellebbezés beérkezésének napjától számított 30 napon belül hozza meg és kézbesíti határozatát.

4. A gyermeket érintő támogatási formák és eljárások, valamint a gyermek mindenek felett álló érdeke

A büntető perrendtartásról szóló törvény alapján az állítólagos gyermek/kiskorú áldozat jogosult a meghallgatásra, tanúskodhat és részt vehet a büntetőeljárásban. Jogosult tájékoztatni a megfelelő hatóságokat a releváns tényekről, és bizonyítékot nyújthat be a bűncselekményre és a büntetőeljárásra vonatkozóan, valamint jogorvoslattal élhet. E tekintetben a bírósági eljárás során joga van kérdést feltenni a vádlottnak, tanúnak és szakértőnek, valamint megjegyzéseket tenni vagy magyarázatot adni a nyilatkozataik tekintetében.

A gyakorlatban a gyermek mindenek felett álló érdekének értékelését a gyermek védelmére irányuló eljárásban részt vevő szakértők megítéléséiként kell figyelembe venni, akik a bíróság részére a gyermekvédelmi intézkedést javasolhatnak. A gyermek mindenek felett álló érdekének értékelése a szakértők (szociális munkások, pszichológusok és mások) munkájára vonatkozó elveken és módszereken alapul. A gyermekek jogainak védelméről szóló európai egyezményrel összhangban a bíróság külön képviselőt jelölhet ki a gyermek részére abban az esetben, ha a szülői felügyeleti jogot gyakorló személyt a gyermekével szemben fennálló érdekelleté miatt kizárják a gyermek képviselőletéből. Az ilyen képviselő rendszerint ügyvéd, aki a gyermekeket érintő

eljárások tekintetében jelentős szakmai múlttal rendelkezik. A külön képviselőt meghatározott családjogi bírósági eljárásokban jelölhetik ki, így például a gyermek feletti felügyeleti jog gyakorlására vonatkozó ügyekben a házasság felbontása és örökbefogadás esetén vagy a gyermek személyes jogainak és érdekeinek védelmére vonatkozó ügyekben.

A gyermek mindenek felett álló érdekének védelme a horvát alkotmányban foglalt elvek egyike, amely alkotmány többek között megállapítja, hogy a szülők felelősek a gyermekek felneveléséért, jólétéért és oktatásáért, valamint azért, hogy biztosított legyen a gyermeküknek a teljes és harmonikus személyes fejlődéshez való joga. Az államnak különös gondot kell fordítania az árva gyermekekre és a szülei által elutasított kiskorúakra, és mindenki köteles a gyermekek védelmére, valamint mindenki jogosult arra, hogy a gyermeknek okozott esetleges sérelemmel kapcsolatban tájékoztassa a megfelelő hatóságokat. A fiatal felnőttek, anyák és fogyatékkal élők különös védelemre jogosultak a munka világában. Mindenki azonos feltételek mellett férhet hozzá az oktatáshoz. A kötelező oktatás a törvénnyel összhangban ingyenes.

5. A gyermekeket érintő eljárásban hozott határozatok ellenőrzése és végrehajtása

Horvátország elfogadta a bűncselekményt vagy szabálysértést elkövető fiatalok számára alkalmazott szankciók végrehajtásáról szóló törvényt. A fent említett törvény célja, hogy az alábbiakat szabályozza:

a gyermek elkövetőkre és fiatal felnőttekre a büntetőeljárásban kiszabott szankciók, különösen a javító intézkedések, a fiatalok börtöne és a védelmi intézkedések végrehajtásának feltételei; és

a gyermek elkövetőkre a szabálysértési eljárásban kiszabott szankciók, különösen a javító intézkedések, a fiatalok börtöne és a védelmi intézkedések végrehajtásának feltételei.

A szociális ellátásért felelős illetékes központ munkatársai jelentős szerepet töltenek be a gyermek elkövetők megfelelő kezelésének biztosításában. Emellett a szociális ellátásért felelős központ felel azért is, hogy a gyermeket a javító intézkedések végrehajtása tekintetében felszólítsa és útmutatással lássa el, és a központ minden szükséges információt és támogatást megad a gyermek részére. A javító intézkedések célja, hogy az elítélt gyermek részére védelmet, gondoskodást, segítséget, általános vagy speciális oktatást nyújtson. Ezen intézkedéseknek pozitív hatással kell lenniük az elkövetők oktatására, fejlődésére és személyiségére az elkövetők megerősítése és annak lehetővé tétele érdekében, hogy tartózkodjanak új jogsértések elkövetésétől.

A javító intézkedések típusai:

bírósági megrovás;

különös kötelezettségek mint: a sértett féltől való bocsánatkérés, a bűncselekmény által okozott károknak a gyermek számára lehetséges mértékig történő megtérítése vagy jóvátétele, rendszeres iskolalátogatás, képzés és szakmaszerzés, a munkalehetőség elfogadása és az e munkahelyen történő tartós munkavégzés, a gyermek elkövető jövedelme felhasználásának felügyelete, részvétel humanitárius szervezetek munkájában vagy a település szempontjából vagy ökológiai szempontból jelentős tevékenységekben, bizonyos helyeknek, eseményeknek vagy bizonyos személyek társaságának látogatásától való tartózkodás, gyógykezelésen való részvétel, például a drog vagy más függőségek terápíjára, tanácsadás vagy pszichológiai kezelések, szakmai továbbképzések stb.

A fiatalok börtönében letöltendő szabadságvesztés legvégső intézkedésként szabható ki, és az ilyen intézkedés alkalmazására, annak időtartamára, céljára és tartalmára különleges feltételek vonatkoznak. Kizárólag az idősebb (16-18 év közötti) gyermek elkövetőkre szabható ki a fiatalok börtönében letöltendő szabadságvesztés, és csak olyan bűncselekmény elkövetéséért, amely legalább három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a bűncselekmény jellege és súlyossága, valamint a „bűnösség magas foka” (például a bűncselekmények tartósan folyamatos elkövetése vagy a cselekmény különösen kegyetlen jellege) miatt a javító intézkedés kiszabása nem indokolható.

A cselekvőképtelen gyermekeket törvényes képviselőik képviselik, amely esetekben a gyermek törvényes képviselője révén kap tájékoztatást a bírósági határozatokról és azok végrehajthatóságáról.

A bíróságok meghatározott védelmi intézkedéseket fogadhatnak el a végrehajtási eljárás során annak érdekében, hogy megvédjék a gyermekeket a szükségtelen sérelmekről a nemperes eljárás lefolytatását követően. Védelmi intézkedések: a gyermek szülőjével, nagyszülőjével, testvérével (vagy féltestvérével) való kapcsolattartásának megtiltása vagy korlátozása.

6. Jogorvoslati lehetőségek

a) Mindenkinek joga van fellebbezést benyújtani az illetékes bíróság ítéletével szemben a **büntető perrendtartásról szóló törvényben** a jogorvoslat tekintetében meghatározott általános szabályok és feltételek szerint. Az államügyész, a vádlott és a védőügyvéd mellett a gyermek áldozat is benyújthat fellebbezést az elsőfokú bíróság ítéletével szemben. A gyermek áldozat mint a büntetőeljárásban részt vevő fél fellebbezést nyújthat be a tárgyalás költségeire és a pénzügyi követeléseire vonatkozó bírósági határozattal szemben.

Az ítélet ellen fellebbezésre jogosult valamennyi személy az ítélet vagy határozat kézhezvételétől számított nyolc napon belül nyújthat be fellebbezést a büntetést kiszabó ítélet, a kiskorúval szemben hozott javító intézkedés vagy az eljárást felfüggesztő határozat ellen. A védőügyvéd, az ügyész, a házastárs, az egyenesági rokon, az örökbefogadó szülő, gyám, testvér és nevelőszülő fellebbezést nyújthat be a kiskorú érdekében, akár akarata ellenére is. A fellebbezés nem halaszthatja el a határozat végrehajtását.

A másodfokú bíróság csak akkor változtathatja meg az elsőfokú bíróság határozatát szigorúbb szankciónak a kiskorúval szembeni kiszabásával, ha a fellebbezés arra irányul.

b) A bírósági eljárásban részt vevő gyermekeknek joguk van panaszt, fellebbezést vagy követelést benyújtani a **polgári perrendtartásról szóló törvényben** és a **polgári jogi kötelezettségekről szóló törvényben** meghatározott általános szabályok szerint.

Mivel a gyermekek általában nem rendelkeznek perbeli cselekvőképességgel, rendszerint szüleik vagy gyámjaik mint törvényes képviselők járnak el nevükben. A gyermek törvényes képviselője jogosult arra, hogy a gyermek nevében megtegyen minden eljárási cselekményt, ideértve a fellebbezés benyújtását is. A felek fellebbezést nyújthatnak be a bíróságok elsőfokú ítéleteivel szemben. Az elsőfokú határozatokkal szembeni fellebbezések felfüggesztik a bírósági határozatok végrehajthatóságát. Az elsőfokú bíróság határozatával szemben a következő indokok alapján nyújtható be fellebbezés: a polgári eljárásjogi szabályok lényeges megsértése, a tényállás téves vagy hiányos megállapítása és a vonatkozó jogszabályok téves alkalmazása. Az elsőfokú bíróság ítéletével szembeni fellebbezés benyújtásának határideje általában az ítélet példányának kézbesítésétől számított 15 nap.

7. Örökbefogadás

A családjogi törvény szabályozza az örökbefogadást, amely a megfelelő szülői gondoskodásban nem részesülő gyermekek tekintetében a családjog értelmében vett gondoskodás és védelem különleges formáját jelenti, és amely így lehetővé teszi az szülői felügyeletet az örökbefogadó szülők számára. Az örökbefogadó szülőnek horvát állampolgárnak kell lennie (kivételesen külföldi is lehet, ha ez a gyermek valamely különös érdekét szolgálja), be kell töltenie a 21. életévét, és az örökbefogadottnál legalább 18 évvel idősebb személynek kell lennie. A gyermeket házaspárok és élettársak közösen fogadhatják örökbe, az egyik házastárs/élettárs abban az esetben, ha a másik házastárs/élettárs a szülő vagy az örökbefogadó, vagy az egyik házastárs/élettárs a másik házastárs/élettárs jóváhagyásával, valamint a nem házas személy egyedül. A gyermek 18. életévének betöltéséig, és akkor fogadható örökbe, ha megfelel az örökbefogadás törvényi követelményeinek, és ez a gyermek jólétét szolgálja. A 12. életévét betöltött gyermeknek írásban hozzá kell járulnia az örökbefogadáshoz.

Az örökbefogadási eljárást az örökbefogadni szándékozó személyek állandó vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti szociális jóléti központ folytatja le. Ha az örökbefogadó szülő vagy a gyermek külföldi állampolgár, akkor az örökbefogadásra csak a szociális jólétért felelős minisztérium előzetes beleegyezésével kerülhet sor.

[Gyerekbarát igazságszolgáltatás Horvátországban](#) PDF (690 Kb)

Utolsó frissítés: 03/08/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.